

Brovej I, SMS 1020A.

Gennemsyn af makrofossilprøver

Peter Steen Henriksen

Brovej I, SMS 1020A. Gennemsyn af makrofossilprøver.

Peter Steen Henriksen, Nationalmuseet, Danmarks Oldtid/Naturvidenskab

Baggrund:

Museum Salling, Kulturhistorisk Afdeling, Arkæologi udgraver i 2008-9 et område i forbindelse med anlæggelsen af en vejbro. I området er der omfattende bebyggelsesspor fra midten af jernalderen, heraf er ca. 90x60 m med et 0,5 m tykt kulturlag. I kulturlaget ses flere hustomter - muligvis brændte, samt tilhørende stenlægninger og gruber. I området uden kulturlag ses mange gruber og stolpehuller formodentlig fra huskonstruktioner.

Ved udgravningen i 2008 blev der udtaget 144 jordprøver til makrofossilanalyser, og disse prøver er efterfølgende blevet floteret på Arkæologisk afdeling i Højslev. 125 prøver er blevet gennemset under stereolup på Nationalmuseet, Danmarks Oldtid/Naturvidenskab, med henblik på at vurdere om prøverne er egnede til en nærmere arkæobotanisk analyse.

Resultaterne af gennemsynet:

Resultatet af gennemsynet kan ses i bilag 1.

Generelt indeholder alle prøverne et stort antal makrofossiler. Næsten alle prøver indeholder et stort antal kviste m.m. fra Lyng. Dette kan både stamme fra lyngtørv brugt som brændsel og fra nedbrændte huse, hvor lyngtørv har været anvendt som bygningsmateriale.

I en stor del af prøverne er der mange frø fra markkrudd og en del frø fra andre vilde planter. I to prøver er der et meget stort antal kerner fra Nøgen Byg, ellers er der kun et mindre antal kornkerner i knapt halvdelen af prøverne. Til gengæld er spektret af kulturplanter interessant, idet der, ud over de forventelige kerner fra Nøgen Byg og Alm. Hvede, også optræder kerner fra Rug og Alm. Havre. Dette er tidlige forekomster af de to arter fra den nordlige del af Jylland.

Generelt er prøverne så gode, at de bør analyseres nærmere og der bør ved den fortsatte udgravning i 2009 udtages jordprøver til makrofossilanalyse, ikke mindst fra brandtomten, hvor det kan forventes, at der er et stort indhold af makrofossiler.

Resultatet af gennemsyn af prøver fra SMS 1020A

I skemaet er der anvendt følgende forkortelser:

- Forekomst:

x – enkelte, xx – få, xxx – en del, xxxx – mange, xxxxx – dominerende.

- Afgrøder:

H. - Hordeum (Byg), **H.v.v.** – Hordeum vulgare var. vulgare (Avnklædt Seksradet Byg), **H.v.n.** – Hordeum vulgare var. nudum (Nøgen Seksradet Byg), **T.** – Triticum (Hvede), **T.ae.** – Triticum aestivum (Alm. Hvede), **T. m.** – Triticum monococcum (Enkorn), **T.d.** – Triticum dicoccum (Emmer), **T.s.** – Triticum spelta (Spelt), **S.** – Secale cereale (Rug), **A.s.** – Avena sativa (Almindelig Havre), **A.** – Avena (Havre).

- Markukrudt/andre vilde planter:

Pers. – Persicaria maculata/lapathifolium (Fersken/Bleg Pileurt), **Ch.** – Chenopodium (Gåsefod), **Ch.a.** – Chenopodium album (Hvidmelet Gåsefod), **Sp.** – Spargula arvensis (Spergel), **R.a.** – Rumex acetosella (Rødknæ), **Polyg.** – Polygonum aviculare (Vej-Pileurt), **Fallopia** – Fallopia convolvulus (Snerle-Pileurt), **Pl.l.** – Plantago lanceolata (Lancet-Vejbred), **Danth.** – Danthonia decumbens (Tandbælg), **Raph.** – Raphanus raphanistrum (Kiddike), **Stell.** – Stellaria media (Alm. Fuglegræs)

- Andet:

RR – recente rødder.

X-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
6			x Pers.		x 0-3	Sand + RR	15
33			xxx Sp., xx Pers., Stell.	x Carex + Fabaceae	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	15
36			xx R.a. + x	x	xx 0-10	Mest Lyngkviste	5
37	1 A		xxx R.a., x Pers., Sp.	x Poa + x	xx 0-10	Mest Lyngkviste	15
40	1 H		x Sp.		x 0-10		5
42	1 H		x Pers., R.a., Fallopia	x Poaceae, Fabaceae	xx 0-5	Mest Lyngkviste	5
43	2 H		xxx Sp., xx Pers., R.a., Stell.	xx Poaceae, x Vicia	xxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
44			x R.a.		xx 0-10	Mest Lyngkviste	5
47 A40				x Poa	x 0-5	Lyngkviste	2
47 A14			x Fallopia		xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
48			x Pers.	x Pl.l.	xx 0-10	Mest Lyngkviste	5
49	3 H		xxx Pers., Sp., xx Ch.	x Carex , Trifolium	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	50
52				xx Carex + x Poa, Pl.l.	xx 0-30		15
55	1 H + x		x Pers.		xx 0-5	Mest Lyngkviste	5
56			x Stellaria sp.		x	kun 0,25 mm	1
57			x Sp. + x	xx Poa a. + x Carex	xxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
59	x H				xxx 0-5	Mest Lyngkviste	10

60	xx H.v.n.		xx Sp., Pers., x Stell.		xxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
63	x H. + x		x Pers., Sp.	x Carex	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	15
64			xx Sp.	x Carex, Ranunculus, Trifolium	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
67	x T.		xxx Sp., x Pers.	x Poa	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
70		x H.	xx R.a., x Pers, Sp. Scleranthus	xxx Danth. x Poa.a., Ranunculus	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
71			x Sp. , Pers.	xxx Danth. x Poa.a., Ranunculus	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
72	x		x Sp., R.a.	x Vicia /Lathyrus	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	15
73	x H.v.n. + x		xxx Sp., R.a., Pers.	xx Poa a., Danth.	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
75			xxx Sp., R.a., Pers.	x Poa a., Carex	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
77			xx Sp., x Pers.		xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	5
78			xxx Sp., R.a., Pers., x Ch.	x Danth., Poa, Vicia/L.	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
79			x Pers.		xxx 0-5	Mest Lyngkviste	1
80			x Sp.	x Danth.	xx 0-3		1
81			xx Sp. + x	x Danth., Poa + x	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	5
85	÷						÷
86			x Sp.	x Danth.	xx 0-5	Mest Lyngkviste	½
87	xx H.v.n. + 1 Linum		xxxx Sp.	x Poa.a.	xxxx 0-15	Mest Lyngkviste	15
88			xxx Sp., xx Pers.	x Poa	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	30
91			x	x Poaceae	xx 0-5	Mest Lyngkviste	3
95			xx Sp., x Ch.a.		xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
97			xx Sp., x Pers.	x Poa	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	15
98	÷						÷
107	x H.		x Sp., Pers.	x Poa	xxx 0-5	Lidt Lyngkviste	5
110	4 A.		xx Sp.	xx Carex	xxxx 0-7	Mest Lyngkviste, x Lyng-blomster	25
113			x Pers.	x	xxxx 0-7	Mest Lyngkviste	5
130			x Sp. + x	x Ranunculus + x	xxxx 0-7	Mest Lyngkviste	5
131	1 Secale		x Pers. xx Carex	x Trifol., Ranunc. flammula, Poa	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	40
132					xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	25
133	x H		x Pers., Sp.		xxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
134	3 A.		xx Sp., R.a., x Pers.	xx Danth.	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	20
135	1 Secale, 3 A.		x Sp., R.a.,	x	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	20
136			xxx Sp., x Ch.a.	x Carex	xxxxx 0-20	Lidt Lyngkviste	20
137			x Ch., Sp.	xx Carex	xxxxx 0-20	Lidt Lyngkviste	15

138	x		x Pers., R.a.	x Carex	xxxxx 0-10	Lidt Lyngkviste	5
139			x Pers.		xxxxx 0-10	Lidt Lyngkviste	10
141	1 H.		x R.a., Pers., Scl.a.	x Vicia, Poa.a.	xxx 0-5	Mest Lyngkviste	10
142			x R.a.		xxxxx 0-25	Lidt Lyngkviste	50
143	1 A.		xxx R.a., Sp., x Ch.a.	x Poaceae, Vicia	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste, x muselort	40
144			xx Sp., x Pers., Ch., Fallopia	x Danth.	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	20
145	x		x R.a.	x Danth., Poaceae	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	10
146	1 T. + x		x Pers.	x Danth.	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	15
148	x		x Sp. + x	xx Danth.	xxx 0-5	Mest Lyngkviste	10
149			x Sp., Pers., Ch.	x	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	15
150	x		xx Pers., Ch.	x Danth.	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	20
151	1 T.ae., 1 A., 3 Linum		xxxx Ch.a., xx Sp., R.a., Pers.	x Poa, Vicia	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	20
152	1 A		x Sp. + x	x Vicia	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	10
153			x Sp. + x	x Vicia, Danth.	xxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
154					xxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
155					xxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
156	x		x Sp.	x Potentil	xxx 0-5	Mest Lyngkviste	10
157	1 Linum		x Pers., Sp., R.a., Ch.	x Carex	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	50
158	1 H.v.n., Pisum????		xx Sp., Pers., x Fallopia		xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	40
159			xx Sp. x Pers., R.a., Ch.		xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	10
160	x H.		x Sp., R.a., Ch.	x Vicia	xxxx 0-5	Lidt Lyngkviste	25
161			x Fallopia	x Vicia	xxxx 0-5	Lidt Lyngkviste	5
162	x		x Ch., R.a., Fallopia	x Vicia, Danth.	xxx 0-5	Lidt Lyngkviste	10
163	x		x	x Carex	xxx 0-5	Lidt Lyngkviste	10
164			xxxx Sp., x Pers.	x Carex, Danth.	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	40
165			x Sp., Fallopia		xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
166			xxxx Sp., R.a., x Pers., Polyg.	xxxx Poa, Alopecurus	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste + Rhinanthus	40
167	x		xxx Sp., R.a.	xx Poa, Alopecurus, Juncus, Ranunculus	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	50
168	x H., A.		xxx Sp., R.a., x Pers. + x	x Carex + x	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	30
169	x H.		xx Sp., Pers., x Fallopia	x Danth., Alopecurus	xxxxx 0-10	Mest Lyngkviste	20
170	x H. + x		xx Sp., R.a., Pers., Stell., Ch.	x Danth., Trifolium	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	15
171	x H., x Limum?		xxx Sp., R.a.	x Danth., Poaceae, Carex + xx	xxxx 0-5	Mest Lyngkviste	40

172	x H.		xxx Sp., R.a. + x	xx, Juncus	xxxxx 0-15	Mest Lyngkviste	50
173	x H.		xxx Sp. + x	x	xxxxx 0-15	Mest Lyngkviste	150
174	x H.		xxx Sp., xx Fallopi, Stell.	xx Carex	xxxxx 0-15	Mest Lyngkviste	30
175				x Poa	xxx 0-5	Mest Lyngkviste	5
176	1 T.ae.		xx Sp.	xx Poa, x Vicia	xxx 0-15	Mest Lyngkviste	5
242				x Vicia	xxx 0-15	Mest Lyngkviste	10
243	x			xx Danth., x Carex	xxx 0-15	Mest Lyngkviste	20
259	÷						÷
300	1 Linum		xxx Sp., x R.a., Ch., Pers.	x	xxxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
301			xx Sp., Pers.	x Carex	xxx 0-10	Mest Lyngkviste	10
304	÷						÷
305	÷						÷
332	÷						÷
364	xx T.ae., A.		xx pers., x Sp., Galeopsis	xx Danth, Pl.l., Potentilla erect.	xxxxx 0-50	Fra større stykker træ, lidt Lyng	3000
377	÷						÷
379			x Sp.		xx 0-5	lidt Lyng	5
429			x Pers., Sp., Fummaria offic.	xx Poaceae	xxxxx 0-15		75
430	÷						÷
431	÷						÷
432	÷						÷
433	÷						÷
434	÷						÷
435	÷						÷
437	÷						÷
438	÷						÷
442					xxx 0-5	RR + sand	5
443			x Pl.l., Pl. major		xxx 0-5	RR + sand	2
450	x H. + x		x	x	xx 0-5	xxxx Lyng 0-15	100
453					xx 0-5	x Lyng	5
454				x (ligner Lemna)	x 0-5	x Lyng	1
458	÷						÷
459	÷						÷

460	÷						÷
463	xx H.		xx Per., Ch.	x Fabaceae	xxxx 0-15	xx Lyng	5
464	xxxx H, x A.		xxxxx Ch.a., xxx Pers., Fallopia	x	xxxxx 0-15	xx Lyng	100
469					x 0-5	sand	½
483			x Pers., R.a.	x	xxxx 0-5	xxx Lyng	10
485			x		xxx 0-5	xx Lyng	40
486					xx 0-2	kun 2,5 mm	2
487				x Poaceae	xxx 0-10		10
488				x Danth.	xx 0-5	sand	2
489			x R.a.		x 0-5	x Lyng	2
494			x Sp.		xxx 0-10	xx Lyng	5
498	xx H.		x Pers., Sp., Galeopsis		xxxx 0-10	x Lyng	15
499			xx Pers., Sp., Ch.		xxxxx 0-40		100
514	÷						÷
515	xx H.		x Pers., Fallopia	x cf. Fragaria	xxxxx 0-35		200
516	xxxxx H.v.n.		xxx Pers., Ch., Fallopia	x	xxxxx 0-60		400
555			x Pers., Sp.	x Poaceae	xxxx 0-10	xxx Lyng	25
556				xx Danth., Carex pilulifera	xxxx 0-10	xxx Lyng	15
557	xx H.		xxx Fallopia, xx Pers.	xx Carex	xxxxx 0-10	xxxx Lyng	100
564				x Carex, Danth.	xxxx 0-10	xxx Lyng	15
565	xx H.		xx Sp., x Pers., Ch., Fallopia	xxx Carex	xxxx 0-10	xxx Lyng	50
567	x H.		xx Sp., x R.a., Pers., Ch.	x Stellaria sp., Poa	xxx 0-10	xx Lyng	20
573	x H., x A. sativa		x Sp., Pers., Ch.		xxx 0-10	xx Lyng	20
580	l T. ae.		x Ch. + x	x	xxx 0-10	xx Lyng	20
581				x Coryllus avelana fragm.	xxxxx 0-15		100
583					xxxxx 0-15		100
602	xx H.		x	x	xxxx 0-10	Mest Lyng + rodknolde	30
603	Camelina??		xxx Ch., xx Pers., Sp.	xx	xxxxx 0-30	Mest Lyng + rodknolde	30
604	x A.		x Pers.	x	xxxx 0-20	xxx Lyng	30
605				x	xxxx 0-20	xxx Lyng	40